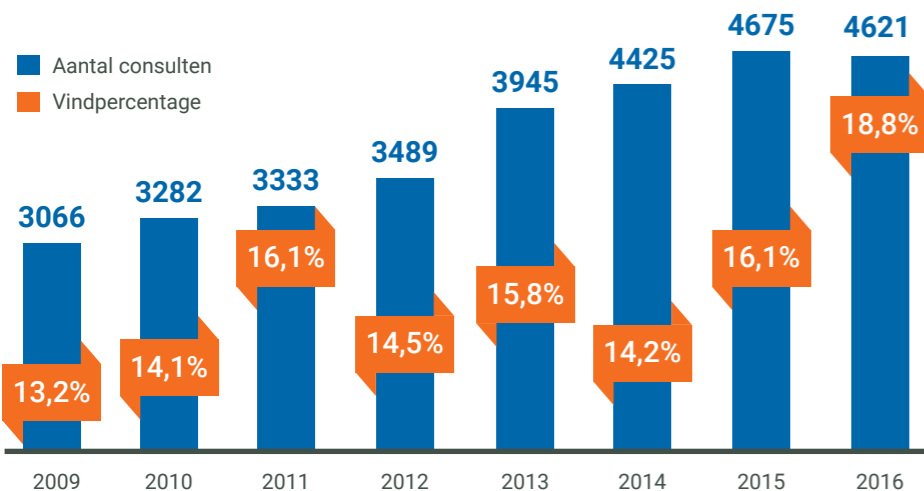

STEEDS MEER SOA BIJ JONGEREN

Het aantal jongeren dat zich bij de GGD'en in Limburg laat testen op een soa is de afgelopen jaren toegenomen. Sinds het invoeren van de landelijke plafondregeling in 2015 blijft het aantal consulten stabiel. In 2016 bezochten 4.621 jongeren (onder de 25 jaar) het Centrum voor Seksuele Gezondheid Limburg voor een soa-consult. Het vindpercentage is het percentage consulten waarbij minimaal één soa van de 5 belangrijkste soa voor de volksgezondheid (Big Five) gevonden werd. Het vindpercentage van alle soa onder jongeren steeg van 16,1% in 2015 naar 18,8% in 2016. De soa die het meeste voorkomt is chlamydia (16,5%), gevolgd door gonorrhoe (2,3%). Verontrustend is dat in 2016 voor het eerst sinds decennia syfilis is gevonden bij heteroseksuele jongeren in Limburg.

WAT DOET HET CENTRUM VOOR SEKSUELE GEZONDHEID LIMBURG

Het Centrum voor Seksuele Gezondheid Limburg van de Limburgse GGD'en biedt hulp en advies aan risicogroepen voor soa, adviseert en ondersteunt professionals en doet wetenschappelijk onderzoek op het gebied van seksuele gezondheid.

Spreekuren voor jongeren

Jongeren tot 25 jaar kunnen kosteloos bij de GGD terecht voor een soa-test. De soa-test wordt door de jongere zelf afgenomen met een wattenstaafje bij vrouwen of via urine bij mannen. Dit is makkelijk en niet pijnlijk. Jongeren hebben hiervoor geen toestemming van hun ouders of de huisarts nodig. Ook voor vragen of problemen op het gebied van seks, seksualiteit of anticonceptie kunnen jongeren terecht bij de GGD (bekend onder Sense). Naast de reguliere spreekuren zijn er voor jongeren ook avondsprekken.

E-health

De GGD zoekt continu vernieuwende, laagdrempelige manieren om jongeren te bereiken. Jongeren met vragen over seks en soa kunnen via mail, chat of telefoon contact opnemen met de (landelijke) Sense Infolijn. Een team van deskundigen van GGD'en in Nederland beantwoordt de vragen. Naast het stellen van vragen via de Sense infolijn, kunnen jongeren ook bij de GGD terecht voor e-counseling (counseling via internet). Jongeren die bij de GGD positief getest zijn op een soa, kunnen via sms een betrouwbaar thuisafnamest pakket ontvangen voor een hertest of om aan een vriend of vriendin te geven. Dit werkt drempelverlagend, taboedoorbrekend en de bekendheid van het Centrum voor Seksuele Gezondheid Limburg wordt hiermee vergroot.

COLOFON

De Thermometer 2016 is een uitgave van het Centrum voor Seksuele Gezondheid Limburg van de GGD Zuid Limburg en de GGD Limburg-Noord. Overname van gegevens is toegestaan, mits voorzien van bronvermelding.

Auteurs/redacteurs
Geneviève van Liere en Renee Klaassen

Contactpersoon
Mieke Steenbakkens, unithoofd Centrum voor Seksuele Gezondheid Limburg
T 045 850 66 09 (secretariaat)

Contact
T 045 850 6609

GGD Zuid Limburg
Postbus 2022, 6160 HA Geleen
www.ggdzl.nl

Vormgeving
Margret Reijnders | Creatieve Communicatie

© Centrum voor Seksuele Gezondheid Limburg. Juni 2017

BIG FIVE

De Big Five zijn de vijf belangrijkste soa voor de volksgezondheid: chlamydia, gonorrhoe, hiv, hepatitis B en syfilis.

SPEERPUNTEN

Het hoge soa-vindpercentage en de stijging ten opzichten van 2015 maakt duidelijk dat preventie nog steeds veel aandacht nodig heeft. Het gebruik van drempelverlagende, vernieuwende methoden om jongeren te bereiken is belangrijk. Bijvoorbeeld door het inzetten van betrouwbare soa-thuisafnametepakketten en het chatten via de Sense-infolijn.

Met het geven van structurele seksuele voorlichting op school kan weerbaarheid en kennis van jongeren worden vergroot. Het blijven trainen en ondersteunen van leraren in zowel het basis- als voortgezet onderwijs in het geven van seksuele vorming blijft essentieel.

Het soa-vindpercentage bij jonge mannen is hoog. Extra aandacht voor deze groep is belangrijk (dit lijkt een landelijke trend). Voorlichting en gespreksvoering tijdens het consult moeten beter aansluiten bij de behoeften van jongens, zodat ze meer seksualiteitsvragen stellen. Ook kunnen laagdrempelige methodieken, zoals betrouwbare thuisafnamepakketten helpen om jongens beter te bereiken.

Laagopgeleide jongeren hebben vaker een soa. De GGD'en benaderen deze groep actief door aanwezig te zijn bij jongerenactiviteiten. Daarnaast wordt voorlichting op de laagste niveaus van het MBO gegeven en worden docenten op het (V)MBO getraind om zelf voorlichting te geven.

De GGD'en blijven drugs- en alcoholgebruik onder de jonge bezoekers nauwgezet monitoren. De samenwerking met ketenpartners tijdens voorlichtingen over alcohol, drugs en seksualiteit, draagt bij aan het vergroten van kennis en (seksuele) weerbaarheid.

Thermometer 2016

Seksuele Gezondheid Jongeren Limburg

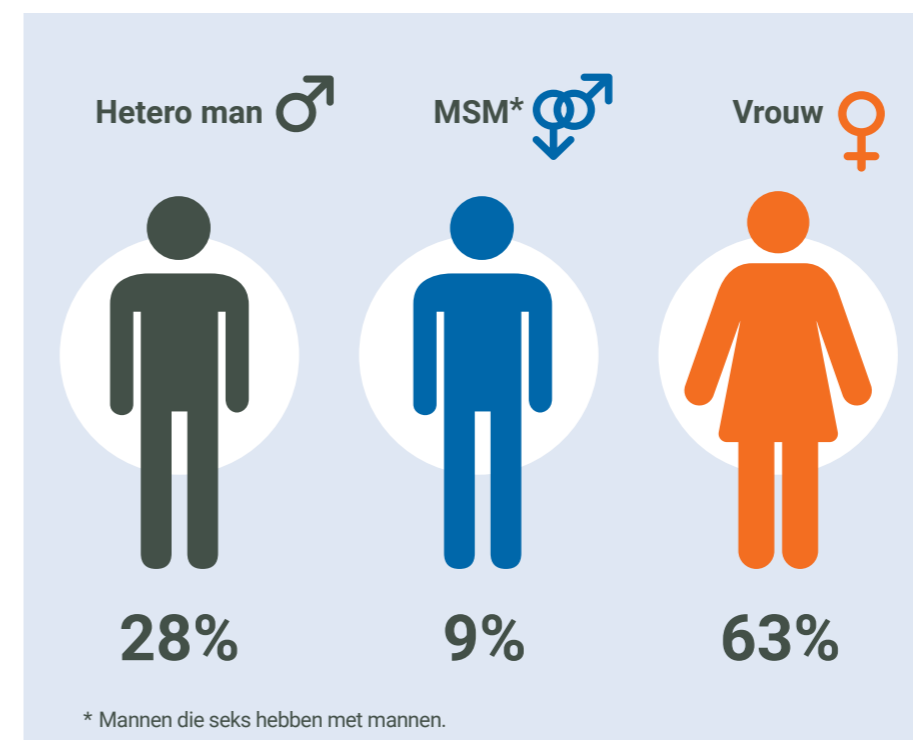
Deze eerste thermometer laat cijfers en trends zien in seksueel overdraagbare aandoeningen (soa) en seksualiteitsvragen van jonge bezoekers (onder de 25 jaar) van het Centrum voor Seksuele Gezondheid Limburg van de GGD Zuid Limburg en de GGD Limburg-Noord.

VERANDERD TESTBELEID

De GGD wordt door een financiële plafondregeling vanuit de overheid beperkt in het jaarlijks aantal consulten (maximaal 8.000 in Limburg). Hierdoor kunnen alleen groepen met een hoog risico op soa bij de GGD terecht voor een soa-test. Jongeren (onder 25 jaar) vormen zo'n risicogroep. Jongeren worden in principe alleen getest op chlamydia en gonorrhoe, tenzij er redenen zijn om (ook) op andere soa te testen. Bijvoorbeeld als zij gewaarschuwd zijn voor een andere soa of klachten hebben die op een andere soa kunnen wijzen.

BEZOEKERS ONDER 25 JAAR

Twee-derde van de bezoekers onder de 25 jaar was vrouw. Van de mannelijke bezoekers was driekwart heteroseksueel en een kwart van de mannen had seks met mannen (MSM).

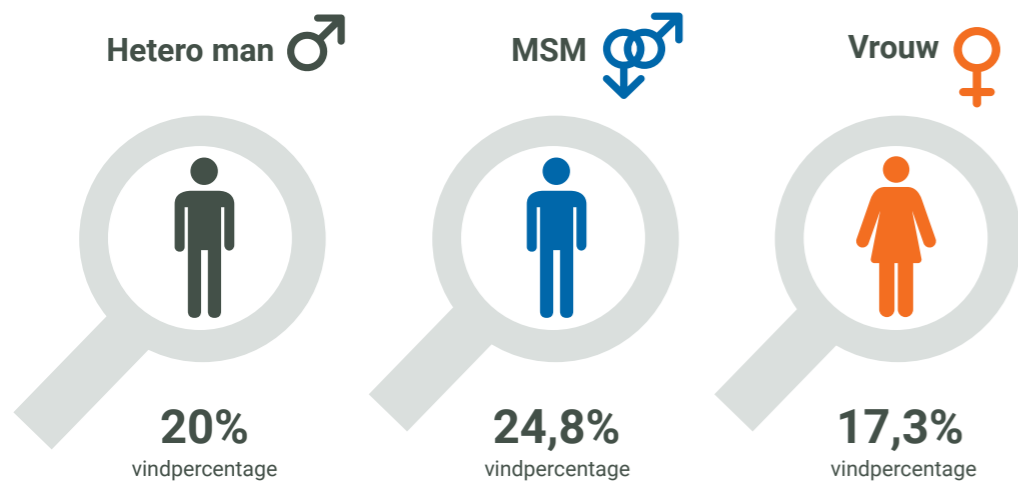
BELANGRIJKSTE BEVINDINGEN

Het soa-vindpercentage bij jongeren onder de 25 jaar is gestegen van 16,1% in 2015 naar 18,8% in 2016.

Het soa-vindpercentage is hoger onder laagopgeleide (22%) dan onder hoogopgeleide (16%) jongeren. Het grootste deel van de bezoekers onder de 25 jaar van het Centrum voor Seksuele Gezondheid Limburg is hoogopgeleid (61%).

Weinig jonge mannen laten zich testen op soa, maar het aantal gevonden soa is hoog (vindpercentage heteromannen 20% en MSM* 24,8%). Ook stellen jongens weinig seksualiteitsvragen.

Meer dan de helft van de jongeren (62%) heeft ervaring met alcohol in combinatie met seks. 32% gebruikt drugs voor of tijdens de seks (waarvan 41% meerdere soorten drugs heeft gebruikt).

VEEL SOA ONDER JONGE MANNEN

Het soa-vindpercentage bij de jonge mannen (heteromannen en MSM*) is het hoogste.

* Mannen die seks hebben met mannen.

LAAG OPGELEIDE JONGEREN MEER SOA

Het merendeel van de jongeren die het Centrum voor Seksuele Gezondheid Limburg in 2016 bezochten is hoogopgeleid (61%). De lager opgeleiden (39%) weten het Centrum voor Seksuele Gezondheid Limburg nog niet goed te vinden. In deze groep worden -vooral bij jongens- meer soa gevonden dan bij de hoger opgeleiden (vindpercentage is 22% bij lager opgeleiden tegen 16% bij hoger opgeleiden). Het is daarom van belang dat ook deze jongeren bereikt worden. De GGD'en blijven investeren in het bereiken van laagopgeleide jongeren, bijvoorbeeld door het geven van voorlichting aan leerlingen op de laagste niveaus van het MBO (niveau 1 en 2).

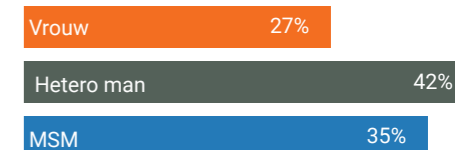

VEEL DRUGS EN ALCOHOL IN COMBINATIE MET SEKS

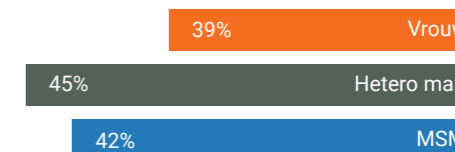
Een groot deel van de jongeren die het Centrum voor Seksuele Gezondheid Limburg bezoeken heeft ervaring met seks in combinatie met alcohol of drugs. Veilig vrijen onder invloed van alcohol en drugs blijkt moeilijk. Jongeren vinden het lastiger om grenzen aan te geven en hebben vaker spijt na de seks. Ook hebben jongeren die drugs en/of alcohol gebruiken vaker een soa. De gezondheidsgevolgen van drugsgebruik zijn groot. Er zijn sterke aanwijzingen dat drugsgebruik voor of tijdens seks onder jongeren de afgelopen 5 jaar is toegenomen. De GGD'en blijven dit nauwgezet monitoren.

62% van de jonge bezoekers van het Centrum voor Seksuele Gezondheid Limburg gebruikt alcohol voor of tijdens seks. 32% van de jongeren heeft in de laatste 6 maanden voor of tijdens de seks wel eens drugs gebruikt (41% gebruikte softdrugs, 59% gebruikte harddrugs). Van deze jongeren heeft 41% meerdere soorten drugs gebruikt in die 6 maanden.

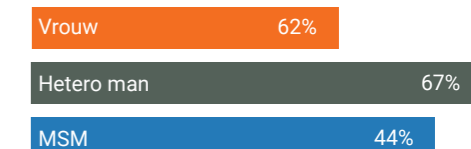
Drugs gebruikt voor of tijdens seks in de laatste 6 maanden

Meerdere soorten drugs gebruikt voor of tijdens seks in de laatste 6 maanden

Ervaring alcohol in combinatie met seks

PREVENTIE

Naast het testen op soa zetten de GGD'en ook volop in op preventie: door voorlichting of hulpverlening. Voorbeelden hiervan zijn het waarschuwen van (ex-) sekspartners, het trainen van leraren in het basis-, speciaal- en voortgezet onderwijs en groepsvoorlichting aan lage SES-jongeren in leefgroepen.

CENTRUM SEKSUEEL GEWELD LIMBURG

Het Centrum Seksueel Geweld (CSG) Limburg helpt 24/7 na aanranding of verkrachting. Om goede zorg te bieden, werken verschillende hulpverleners van het Laurentius Ziekenhuis, Xonar, GGD Zuid Limburg en GGD Limburg-Noord samen. Indien gewenst kan het CSG Limburg ook contact opnemen met de politie. In 2016 hebben 64 vrouwen en 12 mannen contact gehad met het CSG Limburg. De meerderheid is jonger dan 25 jaar.

SEKSUELE VORMING OP SCHOLEN

Op jonge leeftijd starten met seksuele en relationele vorming is belangrijk. Het draagt bij aan een gezonde seksuele ontwikkeling en maakt kinderen en jongeren seksueel weerbaar. De GGD'en trainen leraren in het basis-, voortgezet- en speciaal onderwijs in het geven van seksuele en relationele vorming met behulp van landelijk erkende lespakketten en het signaleren van seksueel grensoverschrijdend gedrag. De trainingen Sekswijzer (GGD Zuid Limburg: www.ggdz.nl/sekswijzer), Kriebels in je buik, Lang Leve de Liefde of Je Lijf, Je Lief (GGD Limburg-Noord: www.ggdlimburgnoord.nl) en de website www.over-de-grens.nl en handleiding Over de grens? helpen leraren hierbij.

Aantal scholen getraind

	Aantal basisscholen (inclusief speciaal onderwijs)	Aantal middelbare scholen (inclusief speciaal onderwijs)	Aantal MBO-locaties
GGD Zuid Limburg Vanaf 2014	55	20	4
GGD Limburg-Noord Vanaf 2005	85	12	2

JEUGDMONITOR

Uit de Jeugdmonitor 2016 van de GGD'en blijkt dat ongeveer 1 op de 7 Limburgse jongeren van klas 2 (13 jaar) en klas 4 (15 jaar) van het voortgezet onderwijs ooit geslachtsgemeenschap heeft gehad. De helft daarvan vrijt onveilig. Deze jongeren weten de GGD'en onvoldoende te vinden. In 2016 waren 19 bezoekers van het Centrum voor Seksuele Gezondheid Limburg 15 jaar of jonger en 48 bezoekers waren 16 jaar. Seksuele vorming op jonge leeftijd is erg belangrijk.

Kijk voor meer informatie over de seksuele gezondheid van de Limburgse jongeren in de [Gezondheidsatlas Jeugd Zuid-Limburg](#) en op de [website van de GGD Limburg-Noord](#).

ONDERZOEK

De GGD'en registreren voortdurend bepaalde gezondheidsgegevens zoals cijfers over infectieziekten en soa. De Academische Werkplaats Publieke Gezondheid Limburg - een samenwerking van onder andere de Limburgse GGD'en, Maastricht University en Maastricht UMC+ - doet gericht onderzoek om de zorg te verbeteren. Bijvoorbeeld onderzoek naar het opsporen van soa en seksuele gezondheid bij jongeren.

MEIDEN HEBBEN MEER SEKSUALITEITSVRAGEN

In 2016 zijn er tijdens de spreekuren 539 seksualiteitsvragen geweest van jongeren. De meeste seksualiteitsvragen van vrouwen gingen over anticonceptie (178), gevolgd door pijn bij vrijen (94) en seksueel geweld (62). (Onbedoelde) zwangerschap was 54 keer gesprekstema. GGD Zuid Limburg en GGD Limburg-Noord bieden sinds 1 januari 2017 in overleg met FIOM keuzegesprekken voor onbedoeld zwangere vrouwen (alle leeftijden).

